

คณะกรรมการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.)

1.ศ.นพ. เสม	พริ้งพวงแก้ว	ประธานกิตติมศักดิ์
2.น.ส.ศรีสว่าง	พัววงศ์เพทย์	ประธานกิตติมศักดิ์
3.รศ.ดร. โคทม	อารียา	ประธานกรรมการ
4.ศ.ดร.ชัยวัฒน์	สถาอานนท์	รองประธานกรรมการ
5.น.ส.สุดา	ดิวนานท์	รองประธานกรรมการและเหรัญญิก
6.น.ส.สุชาดา	ไทยบรรเทา	กรรมการและเลขานุการ
7.พญ.นิตยา	คชภักดี	กรรมการ
8.รศ.ดร.อุบลรัตน์	ศิริยุศักดิ์	กรรมการ
9.นพ.ยงยุทธ	วงศ์ภิรมย์ศักดิ์	กรรมการ
10.รศ.ดร.ฉันทนา	บรรพศิริโชติ	กรรมการ
11.รศ.ดร.สายฤดี	วรกิจ โภคาทร	กรรมการ
12.ผศ.วลัยทิพย์	สาชลวิจารณ์	กรรมการ
13.นพ.ประพจน์	เกตราการ	กรรมการ
14.ดร.เอื้อจิต	วิโรจน์ไตรรัตน์	กรรมการ
15.ผศ.ภญ.ดร.นิยดา	เกียรติยิ่งอังสุลี	กรรมการ
16.ผศ.อัญมณี	บุรณกานนท์	กรรมการ

คณะกรรมการไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้นจากการดำเนินงานของ มพด.

ความมุ่งมั่น

- 1.เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้านตามวัย ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม
- 2.ศึกษาและเผยแพร่ปัญหาและผลกระทบที่มีต่อเด็กด้านต่างๆ ให้สังคม รับทราบอยู่เสมอ
- 3.ริเริ่ม พัฒนาและสนับสนุนกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็กแก่ชุมชน กลุ่มบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4.เน้นแนวทางให้พึ่งตนเอง และให้มีการช่วยเหลือเด็ก ทำได้ กว้างขวางมากขึ้น
- 5.รณรงค์ให้ผู้ใหญ่ทุกคนช่วยกันสร้างชีวิตวัยเยาว์ที่ผาสุกแก่เด็ก เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาในระยะยาว

ถ้อยแถลง

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ได้ดำเนินกิจกรรมที่เป็นงานต่อเนื่อง อย่างที่ทางมูลนิธิได้ริเริ่มไว้ ได้แก่ งานแรงงานเด็ก งานโภชนาการเด็กและพื้นที่สร้างสรรค์ พื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กเป็นต้น ในปีที่ผ่านมาเราได้นำเสนอความคิดเรื่องพื้นที่สร้างสรรค์เสนอต่อสาธารณะและมีตัวอย่างการนำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดพื้นที่ของตำบลเพื่อให้เป็นมุมของเด็ก ใช้ทั้งการเล่น การเรียนรู้แบบเด็กๆ อาจเป็นประโยชน์ต่อวิวัฒนาการทางปัญญาและทางสังคมของเด็ก

งานต่อเนื่องจากโครงการเดิมของมูลนิธิฯ ในเรื่องโภชนาการซึ่งดำเนินงานมาเป็นเวลานาน 30 ปี กล่าวโดยเฉพาะคือเรื่องโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมูลนิธิฯ มีแนวคิดอยากให้เด็กและครูมีส่วนร่วมด้านการเกษตร เพื่อเอาผลิตผลนั้นมาประกอบเป็นอาหารกลางวันสำหรับเด็กด้วย เรามีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดสระแก้ว จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมีความคิดที่จะนำแนวคิดเรื่องพื้นที่สร้างสรรค์ ซึ่งเน้นในเรื่องการเรียนรู้และการฝึกทักษะสังคมของเด็ก ร่วมกับการเรียนรู้จากธรรมชาติและการทำงานประโยชน์จากแปลงเกษตรเพื่อให้เป็นอาหารกลางวันแก่เด็กเอง

แนวคิดพื้นที่สร้างสรรค์ที่จะดำเนินการในพื้นที่ ที่เราเคยมีโครงการพื้นที่อาหารกลางวันนั้น เป็นการทดลองให้แปลงเกษตรเป็นเสมือนสนามเด็กเล่นและพื้นที่เรียนรู้ธรรมชาติของเด็กไปในตัว ให้เด็กได้สนุกสนานกับแปลงเกษตรที่เป็นแหล่งผลิตอาหาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญของมนุษย์ ให้เด็กได้สังเกตธรรมชาติ เรียนรู้ความเชื่อมโยงของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตในแปลงเกษตร ซึ่งหมายความว่า หากแนวคิดนี้ทดลองแล้วเกิดเป็นโมเดลที่ประสบผลสำเร็จ จะสามารถนำแนวคิดนี้ไปเผยแพร่ในพื้นที่อื่นๆต่อไป หากเป็นไปได้พื้นที่สร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือในพื้นที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงเท่านั้น พื้นที่สร้างสรรค์ของเด็กนั้นขยายออกไปสู่แปลงเกษตร-ธรรมชาติ ขยายออกไปสู่สิ่งแวดล้อมรอบๆ โรงเรียนได้ ด้วยวิธีการนี้นอกจากจะช่วยในเรื่องโภชนาการของเด็กแล้ว หวังว่า จะมีส่วนช่วยในเรื่องพัฒนาการของเด็กด้านอื่นๆ ด้วย ส่วนโครงการอื่นๆ เช่น เรื่องของครอบครัวและชุมชน เรื่องแรงงานเด็ก ซึ่งมูลนิธิฯจะเน้นในส่วนที่เป็นแรงงานต่างชาติก็ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง งานพิเศษอีกด้านหนึ่งคืองานขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติกองทุนสื่อเพื่อเด็ก ขณะนี้อยู่ในระหว่างขั้นตอนการพิจารณาของคณะอนุกรรมธิการวุฒิสภา ซึ่งหวังว่ากองทุนนี้จะสามารถเปิดอีกมิติหนึ่งให้แก่เด็ก เด็กจะได้เรียนรู้ไม่แต่เฉพาะจากบ้านหรือโรงเรียนแต่ยังสามารถเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์จากทั้งสื่อสารมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ที่กำลังมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อเด็กๆ จึงจำเป็นจะต้องสร้างความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กขอถือโอกาสนี้ขอบคุณท่านผู้มีอุปการคุณที่ช่วยสนับสนุนให้การทำงานของมูลนิธิฯ ดำเนินต่อเนื่องมาอีก 1 ปี ซึ่งผลงานนั้นได้นำเสนอเป็นรายงานในหนังสือฉบับนี้ เพื่อให้ทราบว่าการทำงานนั้นยังคงเน้นการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและอย่างต่อเนื่องต่อไป

รศ.ดร.โคทม อารียา
ประธานกรรมการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

คำนำ

ท่ามกลางกระแสการพัฒนา ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ส่งผลให้สังคมมีการแข่งขัน และตกเป็นทาสของระบบบริโภคนิยม สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมเครือญาติ เป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น สถาบันต่างๆ ในสังคมอ่อนแอ สถาบันครอบครัว เป็นรูปแบบครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวที่พ่อแม่เลี้ยงลูกตามลำพัง พ่อแม่ไม่มีเวลาในการดูแลลูก เนื่องจากต้องรับภาระในทุกๆ ด้าน สถาบันการศึกษานับการศึกษาที่ผลิตคนเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ไม่ให้ความสำคัญในมิติทางสังคม การปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ส่งผลให้ปัญหาเด็กและเยาวชนมีความสลับซับซ้อนและความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น ติดยาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ มีเพศสัมพันธ์และตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร จากรายงานของยูนิเซฟพบว่า สถิติแม่วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี ของไทย มีจำนวนสูงถึง 150,000 คน เป็นจำนวนตัวเลขที่สูงอันดับหนึ่งในเอเชีย เป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากแอฟริกาและมีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 3.6 ต่อปี นอกจากนี้ยังคงมีเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยงนานัปการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มรุนแรงซับซ้อน มากขึ้นหลายด้าน

ที่ผ่านมามูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) มีบทบาทมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาด้านเด็กและเยาวชนมากกว่า 30 ปี การทำงานส่วนใหญ่เน้นการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนประสบปัญหาในภาวะยากลำบากทั้งในเมืองและชนบท กลุ่มแรงงานเด็กไทยและต่างชาติ และ เด็กในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย ให้มีศักยภาพและทักษะที่สามารถดูแลตนเอง รวมถึงการส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองเด็กทุกภาคส่วน โดยดำเนินการทั้งระดับปฏิบัติ และระดับนโยบาย ซึ่งส่งผลให้มีกลไก นโยบายต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้ระดับหนึ่ง แต่ปัญหาดังกล่าวยังคงดำรงอยู่และนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น บางครั้งการทำงานที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขปัญหาแบบแยกส่วน เป็นลักษณะประเด็น ขาดการมองมิติเชื่อมโยงทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และขาดการทำงานอย่างมีบูรณาการ และระดมการมีส่วนร่วมของสังคมร่วมกัน

ในปี 2556 ได้ทำโครงการพื้นที่สุขภาวะเพื่อพัฒนาเด็กในสภาวะยากลำบาก เป็นนวัตกรรมในการทำงานช่วยเหลือเด็ก เพื่อพัฒนารูปแบบและกระบวนการพื้นที่สุขภาวะเพื่อกลุ่มเด็กในภาวะยากลำบาก และส่งเสริมให้เกิดกลไกปกป้องคุ้มครองเด็กผ่านกระบวนการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ ใน 4 กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย เด็กต่างชาติ เด็กใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เด็กในชุมชนแออัดเมือง และเด็กยากจนในชนบท เป็นการสร้างและพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพ และ เปิดพื้นที่สันติสุข ซึ่งรายละเอียดท่านสามารถอ่านได้ในหนังสือ “เล่นในสวน” เล่มนี้ และหากมีพื้นที่สร้างสุขภาวะเกิดขึ้นหลายๆ พื้นที่ ที่มากกว่า มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการ จะมีเด็กและเยาวชนได้รับสุขภาวะที่ดี จะมีหลายครอบครัวมีความสุข และจะมีพื้นที่ที่เป็นสุขและปลอดภัยให้แก่เด็กในสังคม

มูลนิธิฯ ต้องขอขอบคุณผู้บริจาค หน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน สถานศึกษา สื่อมวลชนทุกแขนง และบุคคลทั่วไปทุกท่าน ที่บริจาคเพื่อช่วยเหลือเด็กและการดำเนินงานของมูลนิธิมาเป็นประจำ ขอให้กุศลจิตของท่าน ช่วยให้ท่านมีความสุขขึ้นเบิกบาน มีความสุขกาย และสบายใจตลอดไป

นายเชษฐา มั่นคง
ผู้จัดการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

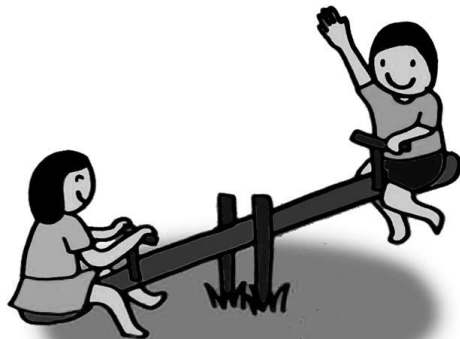
3	ถ้อยแถลง
4	คำนำ
6	พื้นที่สุขภาวะทางออกของการเปลี่ยน พฤติกรรมเด็กและเยาวชน และผู้คนในยุค เทคโนโลยี IT
8	สรุปผลการดำเนินงานมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กปี 2556
12	HAPPY SPACE
14	พื้นที่สุขภาวะในสวนเกษตรสร้างสรรค์เพื่อ ความมั่นคงด้านอาหาร
16	บ้านไม้...เรือนเก่า...เล่าเรื่อง... ความเป็นไปในสังคม ที่เปลี่ยนแปลง
18	เพิ่มพื้นที่....เพิ่มสุข
20	เรื่องเด็กต้องขยาย
26	คอลัมน์ ดันกล้าพลิบ ✿ กิกิ เยาวชนกะเหรี่ยง ชีวิตที่มีคุณค่า ✿ การเปลี่ยนแปลง ความหวัง ความหลังและบทวิ ✿ แสงทอประกาย จากปลายค้ำขวาน
32	Child Labour
34	งานที่เหมือน ไม่ได้ทำงาน
36	เกร็ดความรู้
38	ขอขอบคุณผู้สนับสนุนการดำเนินงาน

พื้นที่สุขภาวะทางออกของการเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก และเยาวชน และผู้คนในยุคเทคโนโลยี IT

เรื่อง > ประสพสุข โบราณมูล

ข้อมูลจากรายงานสุขภาพไทย 2556 ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ภาพรวมสถานการณ์ของประชากรคนไทยในรอบ 10 ปี ตั้งแต่ 2546-2556 คนไทยมีภาวะอ้วนลงพุงแล้วประมาณ 34.7% ประชากร 1 ใน 4 มีภาวะน้ำหนักเกินนำไปสู่การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อหรือโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้การสำรวจพฤติกรรมของคนภายใน 24 ชั่วโมง คนไทยมีพฤติกรรมเฉื่อยถึง 13.4 ชั่วโมง นอนหลับ 8.2 ชั่วโมง และมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอแค่ 2 ชั่วโมง ขณะที่ควรมีกิจกรรมทางกายอยู่ที่ 6 ชั่วโมง/วัน

จากสถานการณ์จะเห็นว่าสาเหตุเกือบทั้งหมดเกิดจากพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในขณะเดียวกันในกลุ่มเด็กและเยาวชนกับสถานะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งสื่อ และเทคโนโลยี ทำให้มีวิถีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรมใหม่เกิดขึ้น มีพฤติกรรมที่เอาตัวเองเป็นศูนย์กลางไม่สนใจคนรอบข้าง ทอดทิ้งผู้สูงอายุให้อยู่ตามลำพัง แกร่งแย่ง หลงลืม วัฒนธรรมรากเหง้าตนเอง วัตถุนิยม ขาดสติ ไม่เท่าทันกับสังคม ขาดทักษะในการดำเนินชีวิต และขาดพื้นที่ดีๆ สำหรับการทำกิจกรรมที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

ตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก คนหนึ่งคนควรจะมีพื้นที่สีเขียวประมาณ 9 ตร.ม. ต่อคน แต่ในกรุงเทพฯ มีพื้นที่สีเขียวเพียง 4.09 ตร.ม. ต่อคน ในขณะที่ควรมีสวนสาธารณะเฉลี่ย 15 ตร.ม. ต่อคน ซึ่งกรุงเทพมหานครมีพื้นที่สวนสาธารณะเพียง 0.7 ตร.ม. ต่อคนเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริง ประเทศไทยมีสวนสาธารณะครบทุกจังหวัด แต่มีเพียง 1 ใน 4 ที่มีการใช้ประโยชน์จริง (เว็บไซต์ ประชาไทยออนไลน์)

ร.ศ.ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ ผู้อำนวยการสำนักนรณกิจสื่อสารสังคม สสส. กล่าวว่า การมีพื้นที่สร้างสรรค์ หรือพื้นที่ดีๆ นั้น จะเป็นทางออกหนึ่งในการเพิ่มสุขภาวะที่ดีให้กับประชากร และยกตัวอย่างการศึกษาวิจัยในต่างประเทศว่า “การนำดอกไม้ไปวางในห้องพักผู้ป่วยนั้น พบว่าผู้ป่วยหายป่วยรวดเร็ว อีกตัวอย่างเมืองที่มีการเปลี่ยนพื้นที่เมืองฮาเลมในนิวยอร์ก ซึ่งเป็นกลุ่มคนผิวสีที่ไม่ได้รับการดูแล หลังจากมีการเปลี่ยน **Healeam Children’s Zone** ซึ่งริเริ่มโดยเด็กๆ ที่ไปงานข้างนอก และกลับเข้ามาเขียนโครงการของงบประมาณมา เริ่มดำเนินงานโดยเชิญชวนคนที่พื้นที่เริ่มจากครอบครัวของตัวเองให้มาช่วยคิดช่วยทำ เชิญชวนคนที่ออกไปข้างนอกกลับมา และกิจกรรมแรกก็คือเด็กฮาเลมต้องจบการศึกษาทุกคน มีการวางแผนการจัดการผังเมืองและปัจจุบันก็กลายเป็นเมืองต้นแบบของทั่วโลก อีกตัวอย่างก็คือพื้นที่รกร้างบริเวณใต้ทางด่วนประเทศแคนาดา ซึ่งเปลี่ยนพื้นที่ทางด่วนที่รกร้างและกลายเป็นที่มีวู้ม ให้เปลี่ยนพื้นที่สีเขียว มีทั้งสนามเด็กเล่น รองรับทุกวัย กลางคืนมีแสงไฟส่องสว่าง แล้วพื้นที่รกร้างก็หายไป” (เว็บไซต์ ประชาไทยออนไลน์)

สำหรับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก เป็นทางเลือกหนึ่งใน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กเยาวชน การพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนให้เท่าทันสังคม สามารถดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรม ที่พอเพียงอย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการพื้นที่สร้างสรรค์รูปแบบการเล่นและกิจกรรม ทำให้ผู้ใหญ่ในชุมชนลุกขึ้นมา พุดคุยกันเรื่องเด็กเยาวชน เปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น เช่น เลิกดื่มเหล้า ดสูบบุหรี่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ลดความขัดแย้ง ลดความหวาดระแวง เกิดความรู้สึกปลอดภัยในสถานการณ์ที่มีความรุนแรง และผู้ใหญ่หลายคนในชุมชนกลายเป็นอาสาสมัครที่คอยดูแล ปกป้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กกันเองในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่ประสบผลสำเร็จในการสร้าง

ความยั่งยืนกลไกชุมชนปกป้องเด็ก

ดังนั้นการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ คือ การทำงานในเชิงการพัฒนาพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของทุกคนทั้งเด็ก ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันดำเนินการในพื้นที่นั้นๆ ตามความต้องการอย่างอิสระมีความสุข และต่อเนื่อง จนมีผลให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาการอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กเยาวชน และคนชุมชน ซึ่งพื้นที่สุขภาวะของแต่ละพื้นที่อาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไปตามบริบท คนอยู่ในพื้นที่นั้น มีสุขภาพกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขที่เกิดจากการมีสติปัญญา มีทักษะการดำเนินชีวิตพอเพียงตามบริบทวิถีชีวิตวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันได้ดีของครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน และในสังคม หรือสังคมที่มีสันติภาพ

- **นิยามพื้นที่สร้างสรรค์** คือ พื้นที่สร้างประสบการณ์ สร้างโอกาส พัฒนาการตามวัย และตอบสนองความต้องการของเด็ก เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว ชุมชน พื้นที่สร้างสรรค์มีหลายรูปแบบ คือ พื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่สำหรับเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัย เด็กๆ ทำกิจกรรมได้ตามวัยอย่างอิสระและสร้างสรรค์ พื้นที่ทางความคิด เปิดเวทีให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออก แสดงความสามารถ มีส่วนในการตัดสินใจ จัดกระบวนการ จัดกิจกรรมของตนเอง สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ส่งเสริมให้ค้นพบศักยภาพและคุณค่าของตนเอง พื้นที่ทางสื่อ สื่อนับเป็นบริบททางสังคมที่เป็นสาธารณะ ทุกคนสามารถรับและเข้าถึงได้ สื่อสาธารณะทุกประเภทจึงควรมีหน้าที่แบ่งปันพื้นที่ให้กับเด็กอย่างพอเพียง และพื้นที่ทางสังคม เปิดโอกาสให้เด็กมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการแบ่งปัน จัดสรรทรัพยากรในสังคม มีส่วนกำหนดทิศทางในการบริการหรือสวัสดิการสำหรับเด็ก
- **นิยามพื้นที่สร้างสรรค์ด้วยคำว่า SPACES ของเครือข่ายพื้นที่นี้จัด**
 - S - Space = พื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชน ปลอดภัย และให้บริการ
 - P - Play and Participation = การเล่นและมีส่วนร่วม
 - A - Arts and Activities = ศิลปะและกิจกรรม
 - C - Community = ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และชุมชนที่สร้างขึ้นใหม่
 - E - Empowerment = การเรียนรู้ เสริมพลัง ทั้งในระดับของคนทำงาน เครือข่าย เด็กๆ และคนในชุมชน
 - S - Sharing = การแบ่งปัน
- **นิยามพื้นที่สุขภาวะ** หมายถึง พื้นที่ที่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดสุขภาวะที่ดีของคนที่อยู่ในย่านพื้นที่ ถูกวางแผนออกแบบและดำเนินการด้วยความตั้งใจตามหลักสุขภาวะ โดยมีกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม และยั่งยืนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ (ข้อมูลจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพให้ความหมายพื้นที่สุขภาวะ)

สรุปผลการดำเนินงานมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ปี 2556

โดย >> อาทิตา รอดสมนาม

ผลการดำเนินงาน มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.)

การดำเนินงานของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ในรอบปีที่ผ่านมาโดย งานคุ้มครองเด็กจะมุ่งเน้นในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย มีศักยภาพและทักษะที่สามารถดูแลตนเอง รวมถึงการส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองเด็กทุกภาคส่วนการดำเนินงานจึงมีลักษณะทั้งให้ความช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์ ดำเนินการให้ความคุ้มครองเด็กให้ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมสนับสนุนให้องค์ความรู้รวมถึงการรณรงค์ให้ข้อมูลต่างๆ การดำเนินงานทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

ผลการดำเนินงานภาพรวม งานทุนการศึกษา

สนับสนุนทุนการศึกษาให้กับเด็กที่มีฐานะยากจนหรืออยู่ในภาวะวิกฤติอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็กเรียนในระดับประถมศึกษาจนจบระดับมัธยมศึกษาหรือปริญญาตรี จำนวน 557 ทุน ซึ่งเป็นทุนต่อเนื่องจากปีการศึกษา 2553

งานกลไกชุมชนปกป้องเด็ก

เกิดกลไกในการคุ้มครองเด็กและกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับ
การมีส่วนร่วมของชุมชน จากสร้างกลไกชุมชนปกป้องเด็ก ผ่านการ
สร้างพื้นที่สร้างสรรค์ โดยมีผู้ได้รับผลประโยชน์ จากการดำเนิน
งานจำนวน 450 ครัวเรือน 2,820 คน เป็นผู้ใหญ่ 626 คน เด็ก 2,086
คน มีแกนนำอาสาสมัคร 122 คน เด็กจำนวน 45 คน จาก 26 ครอบครั
วได้รับความช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพและเกิดกฎกระทรวง
คุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้าน เกิดคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย
ลูกจ้างทำงานบ้านในประเทศไทยจำนวน 35 คน และมีภาคี
เครือข่ายจำนวนแกนนำด้านแรงงาน 260 คน ที่สามารถดำเนินงาน
ได้เอง

ประมวลภาพ กิจกรรมของเรา

งานพัฒนาเด็ก

มุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์เพื่อคิดค้นรูปแบบกระบวนการทำงานพัฒนาเด็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คิดค้นทดลองและสรุปประสบการณ์การทำงานพัฒนาเด็ก พัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (Model) แบบบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาเด็กทั้งชุมชน ภาครัฐ และเอกชน ศึกษาข้อมูลสถานการณ์เพื่อเป็นฐานในการพัฒนากระบวนการ และเน้นการพัฒนาจุดเล็กๆ ในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถดำเนินการได้เอง

ผลการดำเนินงาน ได้แก่ งานส่งเสริมและพัฒนาสุขภาวะและทักษะชีวิตสำหรับแรงงานเด็กและเด็กกลุ่มเสี่ยง เป็นโครงการพัฒนากระบวนการเพื่อให้เกิดกลไกการดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของกลุ่มเป้าหมายแรงงานเด็กและครอบครัวต่างชาติ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ รับสมัครอาสาสมัครแกนนำสุขภาพบริการผู้ยาในชุมชน ให้บริการผู้ยาในชุมชนซึ่งมีผู้ร่วมอบรมและเป็นอาสาสมัครรับผิดชอบผู้ยาทั้งอาสาสมัครเด็กเยาวชน และคนในชุมชนจำนวน 10 คน และได้ผู้ยาติดตั้งผู้ยาสามัญประจำบ้าน จำนวน 5 จุด ในพื้นที่ชุมชนเปรมฤทัยและชุมชนสะพานปลา ปัจจุบันมีการติดตามและเสริมศักยภาพกลุ่มแกนนำ และสนับสนุนการจัดทะเบียนการเกิด เพื่อให้แน่ใจว่าแม่และเด็กได้เข้าถึงบริการสาธารณสุข

งานสื่อสารสร้างสรรค์

เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในสภาวะวิกฤต เกิดสื่อหลากหลายที่แกนนำเด็กและเยาวชนร่วมผลิตจำนวน 42 ชิ้น จากที่คาดหวังไว้ 29 ชิ้น เพื่อรณรงค์เพื่อลดความรุนแรง แนวทางการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ และการแก้ไขเมื่อเกิดสภาวะวิกฤติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานในระดับพื้นที่ ดังนี้

1)กลุ่มแรงงานเด็กและลูกหลานแรงงานต่างชาติ ผลิตสื่อประเด็นการเรียกร้องสิทธิด้านการศึกษา การป้องกันการค้ามนุษย์ สิทธิขั้นพื้นฐานการรักษาพยาบาล การดูแลสุขภาพร่างกายของตนเอง และทักษะชีวิตการสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรม

2) กลุ่มเด็กเยาวชน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลิตสื่อเพื่อสร้างความเข้าใจและอยากให้เกิดสันติสุขในพื้นที่รณรงค์ให้ความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษ และทักษะชีวิต

3)กลุ่มเด็กเยาวชนในชุมชนแออัดเมือง ผลิตสื่อเพื่อสื่อสารขอคืนพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กเยาวชนในเมือง รวมไปถึงการขอคืนที่อยู่อาศัยที่กำลังจะถูกไล่โดยนายทุน

4)กลุ่มเด็กที่ถูกทอดทิ้งและยากจนในชนบท ผลิตสื่อเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เด็กรุ่นใหม่เห็นคุณค่าในวิถีชีวิตรากเหง้าและวัฒนธรรมของตนเอง สร้างความรู้สึกรักบ้านเกิด

นอกจากนี้ยังมี**ศูนย์ดวงแข (หัวลำโพง)** เป็นพื้นที่ขยายผลแนวคิดพื้นที่สร้างสรรค์ และการทำงานอาสาสมัครชุมชน เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบรูปแบบกิจกรรมพัฒนาเด็ก พื้นที่สร้างสรรค์ แหล่งฝึกปฏิบัติจริง และแหล่งศึกษาดูงาน สนับสนุนให้อาสาสมัครชุมชนดำเนินการ ให้ชุมชนและอาสาสมัครภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก และ**ศูนย์พัฒนาเด็กสันติคาม จ.สมุทรปราการ** พื้นที่ต้นแบบ เรื่อง “**พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กต่างชาติ**” มุ่งเน้นพัฒนาทักษะชีวิตเด็กต่างชาติผ่านรูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กต่างชาติ และศูนย์รับแจ้งเหตุ และเปิดบริการให้กับกลุ่มแรงงานเด็ก เด็กต่างชาติ และครอบครัวเข้ามาใช้บริการ กิจกรรมภายในศูนย์ ประกอบไปด้วยกิจกรรม นันทนาการ กีฬา จัดอบรมให้ความรู้ทักษะชีวิตสำหรับเด็กต่างชาติ เป็นแหล่งศึกษาดูงานสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่สนใจประเด็นด้านการทำกิจกรรมและการช่วยเหลือแรงงานเด็กต่างชาติ

งานพื้นที่สุขภาวะเพื่อเด็กและเยาวชนในสถานะยากลำบาก

งานพื้นที่สุขภาวะเพื่อเด็กและเยาวชนในสถานะยากลำบากอยู่ในระหว่างการดำเนินการเพื่อพัฒนารูปแบบและกระบวนการพื้นที่สุขภาวะสำหรับเด็กและเยาวชน และเพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกการปกป้องคุ้มครองเด็กในสถานะยากลำบาก ผ่านการกระบวนการสร้างพื้นที่สุขภาวะ หรือการทำงานเชิงพื้นที่ เป็นการพัฒนาต่อยอดการทำงานกับกลุ่มเดิมทั้งแกนนำเด็กเยาวชน ชุมชน และโรงเรียนใน 14 พื้นที่ จากประเด็นพื้นที่สร้างสรรค์การเล่นและกิจกรรม งานเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และงานสื่อสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาเด็กและชุมชน คาดหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี และสร้างสรรค์ของเด็กเยาวชน โดยการตั้งใจร่วมกันของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันออกแบบ สร้างและพัฒนาพื้นที่สุขภาวะเพื่อให้เด็กเยาวชนมีสุขภาพกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขที่เกิดจากการมีสติปัญญา มีทักษะการดำเนินชีวิตพอเพียงตามบริบทวิถีชีวิตวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันได้ดีของครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน และในสังคม และงานขับเคลื่อนการเพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์ผ่านการพัฒนาเครือข่ายพื้นที่นี้จัดในภาคอีสานจำนวน 5 จังหวัด คือ ศรีสะเกษ สุรินทร์ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม

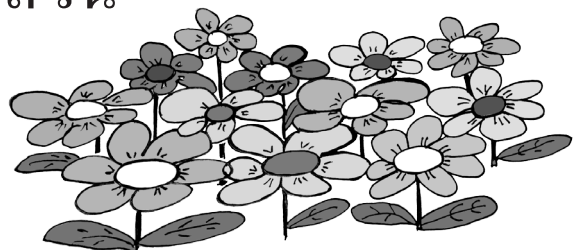
ผู้ได้รับประโยชน์

กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรม ใช้สื่อสร้างสรรค์ พื้นที่สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ใช้บริการ ศูนย์ดวงแขและศูนย์สันติคาม	51,810 คน
กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากการเผยแพร่ข้อมูล แหล่งเรียนรู้ และการสื่อสาร	12,814 คน
ผู้ได้รับประโยชน์ทั้งหมด	64,624 คน

คุณรู้ไหม ?
ธรรมชาติของเด็ก
คือการเล่น

ไม่ว่าที่ไหน เด็กก็เล่นได้
แม้กระทั่ง
“เล่นในสวน”

การทำกิจกรรมกลางแจ้ง โดยเฉพาะการทำสวนการทำแปลงเกษตรเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งในการปรับตัวของเด็กในด้านการเรียนรู้ ร่างกาย จิตใจ สังคม การได้สัมผัสดิน สัมผัสใบไม้ใบหญ้า การได้ความภูมิใจกับการเจริญงอกงามของพืชพรรณที่ตนเองปลูกจะให้ความเพลิดเพลินและเป็นโอกาสให้ได้เคลื่อนไหวข้อต่อ

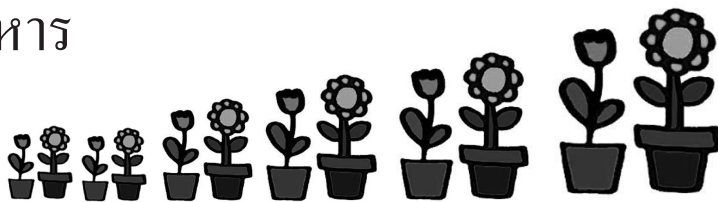
ด้านร่างกาย จะเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เพิ่มความยืดหยุ่น การเคลื่อนไหว ทำให้กล้ามเนื้อของมือและการทรงตัวดีขึ้น

ด้านจิตใจ จะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การพึ่งพาตนเอง การลดความเครียด ระบายความโกรธและอารมณ์ต่างๆ ทำให้รู้สีกว่าตนเองมีคุณค่า มีสติมากขึ้น รู้จักการแก้ปัญหาต่างๆดีขึ้น

ด้านสังคม จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าการสัมพันธ์กับผู้อื่น การร่วมมือกับผู้อื่น มีความสำคัญ การตระหนักถึงพันธะต่างๆที่ต้องมีต่อธรรมชาติและสิ่งมีชีวิต การทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้ถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว และการเรียนรู้การช่วยเหลือกันในกลุ่มคนที่มีความพิการเหมือนกัน

พื้นที่สุขภาวะในสวนเกษตรสร้างสรรค์ เพื่อความมั่นคงด้านอาหาร

เรื่อง > ไตรรงค์ บัวสุวรรณ

“การพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยมีความก้าวหน้าไปกว่าเดิมหลายประการ แต่ในขณะเดียวกันยังต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในการดำรงชีวิตที่สืบเนื่องจากการขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสมจากพ่อแม่ ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจจึงส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยตกอยู่ในสถานะที่เปราะบางหลายประการ ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านความปลอดภัยพฤติกรรมเสี่ยง และความรุนแรง”

จาก(ร่างที่ 3)รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2555 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จากข้อความข้างต้นเราจะเห็นได้ว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนของประเทศไทยเรากำลังตกอยู่ในสถานะที่เปราะบางในหลายๆด้านอันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือ เด็กและเยาวชนของเราขาด “พื้นที่” ที่จะสร้างให้พวกเขาเหล่านั้น “มีภูมิคุ้มกัน” ไม่ให้ตกอยู่ในสถานะเปราะบางอย่างที่เป็นอย่างทุกวันนี้ และยังด้วยบริบทของครอบครัว ชุมชน และสังคมซึ่งแต่ก่อนเคยเป็น “พื้นที่” ในการสร้างให้เด็กและเยาวชนของเราได้มาพร้อมภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตที่จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลและมีความสุขในสังคม แต่ปัจจุบัน “พื้นที่” ของครอบครัวที่แตกแยกทิ้งไว้แต่เด็กกำพร้า พื้นที่ของชุมชนที่เต็มไปด้วยยาเสพติด และพื้นที่ของสังคมที่ไม่สมบูรณ์รอบ เต็มไปด้วยความรุนแรง ความแตกแยก เต็มไปด้วยสื่อลามกอนาจาร เต็มไปด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน “พื้นที่” เหล่านี้ทำให้เด็กและเยาวชนของประเทศไทยได้ขึ้นมาในสภาพที่ “ภูมิคุ้มกันบกพร่อง” กลายเป็นเด็กที่อยู่ในสถานะเปราะบาง

จากสภาพครอบครัว ชุมชนและสังคมในปัจจุบันที่เด็กและเยาวชนของประเทศไทยจำนวนมากต้องตกอยู่ในสถานะเปราะบางหรือภูมิคุ้มกันบกพร่องอย่างที่กล่าวมา ทำให้เด็กและเยาวชนลูกหลานของเราจำนวนมาก **ขาดสุขทางกาย** (ขาดสารอาหารหรือไม่ก็อ้วนเกินไป ไม่ชอบรับประทานผักและผลไม้ ชอบรับประทานแต่นมที่ไม่มีประโยชน์ ขาดอาหารเช้า) **ขาดความสุขทางใจ** (ครอบครัวแตกแยก เป็นเด็กกำพร้าขาดความอบอุ่น ชี้นำความรุนแรงจากสื่อและเกมออนไลน์ต่างๆ) **ขาดความสุขทางปัญญา** (ขาดทักษะชีวิตและวิจรณ์ญาณในการแก้ปัญหาต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และการเรียนรู้เพื่อพัฒนา

ตัวเองในทางที่ถูกต้อง)

ขาดความสุขทางสังคม (สังคมเต็มไปด้วยความแตกแยก ความรุนแรง จัดลำดับความสำคัญเรื่องต่างๆของเด็กและเยาวชนไว้ลำดับท้ายๆเสมอ)

โครงการสวนเกษตรสร้างสรรค์เพื่อความมั่นคงด้านอาหาร ภายใต้โครงการพื้นที่สุขภาวะเพื่อพัฒนาเด็กในสถานะยากลำบาก จึงได้จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) โดยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

ผ่านแผนงานสื่อสารสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชน (สสย.) เพื่อเป็นการสร้าง “พื้นที่” ต้นแบบในการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ให้กับเด็กและเยาวชน ในการที่จะทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความสุข ไม่ว่าจะเป็นสุขทางกาย สุขทางใจ เกิดปัญญา รวมถึงสังคมที่มีความสุข โดยมูลนิธิฯ ได้รวมเอา 2 งานหลักที่มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการมาอย่างยาวนานจนเชี่ยวชาญ และเชื่อว่าจะสามารถตอบโจทย์ในการสร้าง “พื้นที่” ที่สร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ให้กับเด็กและเยาวชนได้ คืองานเรื่องการสร้าง “พื้นที่สร้างสรรค์” ใน “สวนเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน” โดยเน้นให้เกิดการทำงานในรูปแบบของคณะทำงานพื้นที่สุขภาวะที่สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนที่จะเข้าร่วมกันสร้าง “อาหาร” ให้กับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นลูกหลานในชุมชน ซึ่งสวนเกษตรสร้างสรรค์ฯ จะสร้างทั้งอาหารที่เป็นทั้งอาหารกาย ได้แก่ พืชผักสวนครัว ผลไม้ ไข่ ปลา กบ และหมู ซึ่งจะทำให้เด็กได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนและมีประโยชน์ และอาหารใจที่ภายในสวนเกษตรฯ นี้จะเต็มไปด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อฝึกทักษะและพัฒนาให้พวกเขามีพัฒนาการที่สมวัย มีทักษะชีวิต และภูมิคุ้มกันตนเองที่เข้มแข็ง อีกทั้งยังเป็นการสร้าง “พื้นที่” ให้เป็นเวทีสำหรับร่วมกันพูดคุยสถานการณ์เด็กและเยาวชนในชุมชนของชาวชุมชนอีกด้วย

มูลนิธิฯ ได้เริ่มดำเนินการโครงการสวนเกษตรสร้างสรรค์เพื่อความมั่นคงด้านอาหารในพื้นที่นำร่องจำนวน 10 พื้นที่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสระแก้ว และพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้นำแนวคิดเรื่องพื้นที่สร้างสรรค์เข้าไปต่อยอดกับโครงการเกษตรที่โรงเรียนและชุมชนในพื้นที่ทำอยู่แล้ว และเริ่มต้นโครงการจากความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ดำเนินการโดยชุมชนผ่านคณะทำงานพื้นที่สุขภาวะฯ ของทั้ง 10 พื้นที่ ซึ่งขณะนี้แต่ละพื้นที่อยู่ในระหว่างเริ่มต้นดำเนินการลงมือสร้างพื้นที่สุขภาวะโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและระดมทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อที่เมื่อถึงเดือนพฤษภาคม 2557 นี้ พื้นที่สุขภาวะทั้ง 10 พื้นที่นี้จะเสร็จสมบูรณ์ เพื่อเป็น “พื้นที่” สำหรับสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ให้กับเด็ก เยาวชนลูกหลานของเราต่อไปในอนาคต ทางมูลนิธิฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าในอนาคตจาก 10 พื้นที่นำร่องนี้จะได้ขยายแตกหน่อออกไปเรื่อยๆ เป็นร้อยเป็นพันเป็นหมื่นพื้นที่เพื่อที่ลูกหลานเราจะได้มีความสุข และสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายและสับสนเหลือเกิน

บ้านไม้...เรือนเก่า...เล่าเรื่อง...ความเป็นไป ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

เรื่อง > เสาวรัตน์ ประดาห์

ใครที่ผ่านไปผ่านมามบนถนนรองเมือง ถ้าไม่ได้สังเกตก็ไม่รู้ว่า มี “บ้านไม้...เรือนเก่า” อยู่ติดกับชุมชนวัดดวงแข ใกล้สถานีรถไฟหัวลำโพง ห่างจากชุมชนไม่กี่กิโลก็เป็นอย่างธุรกิจ ห้างสรรพสินค้า แหล่งท่องเที่ยว ของเยาวชน นักศึกษา คนทั่วไป อย่างมาบุญครอง สยามดิศคัฟเวอร์รี่ สยามพารากอน แม้เวลาจะผ่านมาเป็นระยะเวลาเกือบร้อยปี เรือนไม้หลังนี้ก็ยัง คงอยู่เป็นที่พักพิง ที่เรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน นักศึกษา คนชุมชน คนทั่วไป สถานที่อาจมีเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและความ ต้องการของเด็ก แต่เป้าหมายยังคงเพื่อประโยชน์สุขของเด็ก

แรกเริ่มการเดินทางด้วยต้องการหาสถานที่ เพื่อเป็นที่นั่งทำงานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ จึงมีการสำรวจหาสถานที่ โดยคณะกรรมการของมูลนิธิฯ คือ อาจารย์ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ คุณเข้มพร วิรุณราพันธ์ และกรรมการอีกหลายท่าน จนกระทั่งมาพบบ้านไม้เก่า ซึ่งกรมธนารักษ์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบอยู่ จึงได้ประสานงานเพื่อขอใช้สถานที่ กรมธนารักษ์ก็ไม่ได้ขัดข้องอะไร เพราะเห็นว่าจะนำมาทำประโยชน์ และยังเสนอสถานที่อีกพื้นที่หนึ่ง มีบริเวณกว้างขวาง ติดแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ด้วยขณะนั้นมูลนิธิฯ กำลังดำเนินกิจกรรมเรื่องแรงงานเด็ก คณะกรรมการเลยตัดสินใจขอใช้บ้านไม้ที่อยู่ติดกับสถานีรถไฟ หัวลำโพง เพราะเป็นปลายทางของแรงงานเด็กที่เดินทางจากภาคต่างๆ เข้ามากรุงเทพฯ และเป็นสถานที่ที่เด็กถูกล่อลวงให้ เข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ หลังจากนั้น ปลายปี 2524 เรือนไม้ได้ตั้งเป็นสำนักงานศูนย์ช่วยเหลือแรงงานเด็กโดยมีการจัด กิจกรรมที่สถานีรถไฟหัวลำโพงและดำเนินการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาเด็กที่เข้ามาใช้แรงงาน พอเริ่มดำเนินงานมาซักระยะจึง เห็นปัญหาและความต้องการของเด็กมากขึ้น จึงริเริ่ม “โครงการนันทนาการเพื่อเด็ก” ในปี 2529 โดยทำกิจกรรมกับกลุ่มเด็ก ในชนบท กลุ่มแรงงานเด็ก เด็กในชุมชนแออัด เด็กในสถานพินิจ และใช้พื้นที่ในบ้านพักแรงงานเด็ก จัดเป็นศูนย์การเล่น อย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กในชุมชนแออัดและเด็กเร่ร่อน ได้พัฒนาปรับเปลี่ยนจากโครงการนันทนาการเพื่อเด็กมาเป็น “โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา” เพื่อขยายบทบาทและกิจกรรมไปสู่งานพัฒนาเด็ก ครอบครัวและชุมชนไปพร้อมๆ กัน การขยายกลุ่มเป้าหมายไปที่ครอบครัว ก็ได้เริ่ม “โครงการการเล่นเพื่อการพัฒนา (Play Project)” ในบ้านพักแรงงานเด็ก ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ดวงแข โดยมีแนวคิดสำคัญที่ว่าการเล่นเป็นงานของเด็ก

จาก Model การเล่นเพื่อการพัฒนาเด็ก พัฒนาเป็น Model กลไกชุมชนปกป้องเด็กเมือง ในปี 2543 ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มกันของชาวชุมชนเพื่อขอเสนอให้ชุมชนวัดดวงแขเป็นชุมชนที่ถูกต้องได้รับการจดทะเบียนรับรองจากกทม.และเมื่อปี พ.ศ. 2548 ชุมชนวัดดวงแขก็ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนของกทม. ศูนย์ดวงแขจึงกลายเป็นทั้งศูนย์การเล่นเพื่อการพัฒนาเด็ก เป็นศูนย์พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเด็กเยาวชนและชาวชุมชน เป็นศูนย์สุขภาพชุมชน และเป็นที่ประชุมสำหรับการใช้ประโยชน์ในงานชุมชน

“พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก” ได้รวบรวมและสร้างเครือข่ายที่ทำงานพัฒนาเด็ก ในการร่วมกันขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดนโยบาย ในปีพ.ศ. 2552 พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กได้รับการประกาศเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ

หลังจากวันนั้นถึงวันนี้เราเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ที่เคยใช้บ้านไม้...เรือนเก่าหลังนี้เป็นที่พักพิง พึ่งพาอาศัยร่วมเงา เป็นที่เรียนรู้ สร้างประสบการณ์ให้กับเด็ก นักศึกษา ชุมชนย่านรองเมืองมากกว่าสามสิบปี ได้รับรู้ถึงความทุกข์ ความสุข เสียสละ ร้องไห้ นานับไม่ถ้วน ยิ่งตระหนักรู้และเห็นในคุณค่าของการดำเนินงาน เด็กๆและผู้คนที่แวะเวียนหมุนเวียนมาเรียนรู้ สร้างประสบการณ์จาก บ้านไม้...เรือนเก่า ที่จะมีเรื่องเล่า และ เรื่องราว เพิ่มเติมเข้าไปในจังหวะก้าวของความเป็นไปในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

เพิ่มพื้นที่.....เพิ่มสุข

เรื่อง > ศรีบัว กันทะวงศ์

การเข้าไปทำเรื่องพื้นที่สุขภาวะในกลุ่มเด็กต่างชาติไม่ใช่เรื่องง่าย ทั้งเรื่องการสื่อสาร การทำความเข้าใจ การสร้างการมีส่วนร่วม และการทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กต้องอาศัยความไว้วางใจ เชื่อใจ ความจริงใจ และการทุ่มเท จนกระทั่งโครงการพื้นที่สุขภาวะเริ่มก่อร่างสร้างตัว จากการพูดคุย พบปะกับผู้ปกครอง ทุกครั้งที่ลงไปติดตามงาน จาก 1 เป็น 2 และ 3 ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งมีผู้ปกครองเด็กสนใจและอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด และระดมทรัพยากรร่วมกัน ทำให้การทำพื้นที่ครั้งนี้เป็นสิ่งที่ตื่นเต้นและเฝ้ารอ การเปลี่ยนแปลงเล็กๆแต่ยิ่งใหญ่ของพื้นที่สำหรับเด็ก-หลานของพวกเขา เปลี่ยนพื้นที่ว่างเปล่าให้เป็นพื้นที่สุขภาวะ พื้นที่อยู่สุข สันติ ดังเช่น สองพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และบริบท

ชุมชนสะพานปลาเป็นชุมชนของแรงงานต่างชาตินี้เข้ามาขายแรงงานในงานประมง ณ ท่าเทียบเรือสะพานปลา จ.สมุทรปราการ ในชุมชนนอกจากจะมีตึกแถวเป็นที่พักอาศัยแล้ว ยังมีพื้นที่ที่ว่างเปล่ามีน้ำขังเจิ่งนอง เป็นแหล่งทิ้งขยะ ขณะเดียวกันพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่เด็กๆลูกหลานแรงงานต่างชาติ ใช้เป็นพื้นที่เล่น จากสภาพดังกล่าวนับว่าเป็นพื้นที่เล่นที่ไม่มีความปลอดภัยทั้งเชิงกายภาพที่เหมาะสมกับการเล่น สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัย พื้นที่ขาดผู้ดูแลปรับปรุง จึงถูกทิ้งให้เสื่อมโทรมตามกาลเวลาการเข้าไปทำงานกับเด็กกลุ่มต่างๆ เช่น กระเหรี่ยง พม่า กัมพูชา ทำให้เห็นว่าพวกเขาควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ไม่แตกต่างจากเด็กกลุ่มอื่นเด็กทุกคนควรมีพื้นที่เล็กๆ เพียงพอสำหรับการเล่นที่ปลอดภัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พื้นที่นี้เกิดขึ้นได้จริง

พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กต่างชาติ ณ เมืองแม่สอด จ.ตาก อีกหนึ่งพื้นที่ที่เกิดจากความต้องการของกลุ่มเด็กๆ และเยาวชนที่อยากจะมีพื้นที่ของตนเองในการรวมกลุ่ม ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ หรือครอบครัวในพื้นที่ ที่พวกเขารู้สึกปลอดภัย รวมกลุ่มกันได้ เป็นพื้นที่แบ่งปันร่วมกับชุมชน สังคม ในการบอกเล่าเรื่องราวของเชื้อชาติตนเอง

การมีพื้นที่เพื่อให้ได้แสดงออก สื่อสารต่อผู้คนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตลอดจนเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มเด็กเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประเด็นสำคัญอีกประการ ในการสร้างพื้นที่แห่งนี้ คือ กลุ่มเยาวชน Rays Of Youth กลุ่มเยาวชนที่ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนของตนเองล้วนเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ จนมีความพร้อมที่จะสร้างพื้นที่เพื่อ เพื่อน รุ่นน้อง โดยการดึงการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ ให้เข้าร่วมในการสานฝันให้เด็กๆ

พื้นที่ที่ต่างบริบท ต่างสภาพแวดล้อม แต่มีความต้องการพื้นที่สุขภาวะของตนเองที่เหมือนกัน แต่ทั้ง 2 พื้นที่ต่างอยากมีสิ่งเดียวกันนั่นคือ พื้นที่สันติสุข หรือพื้นที่อยู่สุข

เรื่องเด็กต้องขยาย...

พื้นที่สุขภาวะ...พื้นที่กระจายความสุข

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ได้จัดทำโครงการพื้นที่สุขภาวะเพื่อพัฒนาเด็กในสภาวะยากลำบาก โดยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผ่านแผนงานก่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) เพื่อเป็นการสร้าง “พื้นที่” ต้นแบบในการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งมูลนิธิมีพื้นที่ทำโครงการทั้งหมด 14 พื้นที่ ทั่วประเทศไทย ดังนี้

ภาคเหนือ

จังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคใต้

จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม
จังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดสุรินทร์

ภาคตะวันออก

จังหวัดสระแก้ว ซึ่งอยู่ในระยะเริ่มดำเนินการ

ภาคกลาง

กรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ

เกษตรเพื่ออาหารทุกมือ

หลังจากที่มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กได้ดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน มาเป็นระยะเวลา 1 ปี บางพื้นที่อยู่ในระยะดำเนินงาน แต่บางพื้นที่ได้ปิดโครงการไปแล้ว แต่พื้นที่เหล่านั้นยังต่อยอดโครงการเกษตรฯต่อไป ทางมูลนิธิฯจึงนำความคืบหน้าของแต่ละพื้นที่มาเสนอ

ผลผลิตจากฝีมือของพวกเขา...

แอมเวย์เปิดโลกกว้างทางปัญญา

มูลนิธิแอมเวย์เพื่อสังคมไทย และบริษัทแอมเวย์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ทำโครงการ One by One : เปิดโลกกว้างทางปัญญา สนับสนุนการก่อสร้างห้องสมุดแอมเวย์ พร้อมหนังสือสำหรับห้องสมุดและอุปกรณ์การเรียนการสอนในพื้นที่การทำงานของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก จำนวน 7 แห่ง ตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยกุ่ม แม่ฮ่องสอน โรงเรียนบ้านธรรมรัตน์ใน ละโว้ เชียงตรา โรงเรียนบ้านน้ำอ้อมน้อย ศรีสะเกษ โรงเรียนบ้านจอมพะลาน มหาสารคาม โรงเรียนวัดศิริมงคล สมุทรสาคร โรงเรียนบ้านเกล็ดแก้ว ชะลา และโรงเรียนบ้านสายน้ำทิพย์ นราธิวาส และในปี 2556 มูลนิธิแอมเวย์เพื่อสังคมไทย ยังสนับสนุนเงินบริจาคอีกจำนวน 260,000 บาท และหนังสือสำหรับใช้ในห้องสมุด จำนวน 133,000 บาท

Optimo for Kids

บริษัท ออฟดีโม ประเทศไทย จำกัด จัดโครงการ “Optimo for Kids” มอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาลและประถมศึกษาให้กับโรงเรียนจำนวน 40 แห่ง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ศรีสะเกษ ละโว้ เชียงตรา สระแก้ว สมุทรสาคร สมุทรปราการ ชะลา ปัตตานี นราธิวาส และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่การทำงานของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กๆ

มารู้จักกับศูนย์ประสานงานแห่งใหม่

ภาพกิจกรรมภาพในศูนย์

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กเปิดศูนย์ประสานงาน แห่งใหม่ ณ บ้านเอื้ออาทรทำกิน อ.มหาชัย จ.สมุทรสาคร ซึ่งภายในศูนย์นี้มีกิจกรรมสำหรับให้บริการเด็กและเยาวชน กลุ่มเป้าหมายดังนี้

- * เปิดให้ติดต่อปรึกษาเรื่องต่าง ๆ : วันพุธ-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 10.00-16.00 น.
- * เปิดให้บริการใช้คอมพิวเตอร์ Internet และสื่อการเรียนต่างๆ ภายในศูนย์ : ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 10.00-16.00 น.
- * กิจกรรมประจำที่จัดในศูนย์ฯ ขณะนี้ คือ - การเปิดสอนภาษาไทยเบื้องต้น โดยครู กศน.
- * ผู้เข้าใช้บริการส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 12-30 ปี

ทุนการศึกษา

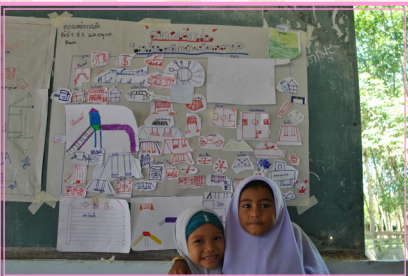
ทุนการศึกษาเพื่อเด็กในสภาวะยากลำบาก
จ.สระแก้ว ,จ.ศรีสะเกษ,จ.ปัตตานี

ทุนการศึกษาสำหรับเด็กต่างชาติ
ในพื้นที่ จ.สมุทรปราการ

ทุนการศึกษาเด็กในสภาวะวิกฤติ
3 จังหวัดชายแดนใต้

ทุนการศึกษากองทุนเข้มขาว
เพื่อการศึกษาเด็กไทย
(อ.สายสุดี วรกิจ โภคาทร)
จ.ยะลา , จ.นราธิวาส

กิกิ เยาวชนกะเหรี่ยง ชีวิตที่มีคุณค่า

เรื่อง > สุมาลี พะสิม

กิกิ หรือ Pawk Kaw Ki สาวน้อยวัย 22 ปี จากเมืองพะอั่น เมืองหลวงของรัฐกะเหรี่ยงประเทศพม่า ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำตันลยิน หรือแม่น้ำสาละวิน ห่างจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ราว 50 กิโลเมตร เธอเข้ามาอยู่ประเทศไทยตั้งแต่เป็นเด็กเล็กๆ ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิช่วยไร้พรมแดน

กิกิได้เข้าเรียนในศูนย์การเรียนรู้ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยการสนับสนุนของมูลนิธิช่วยไร้พรมแดน ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยและสร้างอาสาสมัครผู้นำเยาวชน Peer Youth ก่อนจะเกิดเป็นกลุ่มเยาวชนชื่อ Rays of Youth ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้นำกิจกรรมและเป็นแกนนำในศูนย์การเรียนรู้ให้มีจิตสาธารณะ เธอจึงเลือกเส้นทางสร้างเยาวชนแทนที่จะผันตัวเองไปเป็นแรงงาน

กิกิได้เข้าร่วมอบรมของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก โครงการเพาะเมล็ดพันธุ์ด้วยหัวใจ เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กในสภาวะยากลำบาก ซึ่งทำงานกับกลุ่มเด็กชาติพันธุ์โดยการเรียนรู้เพื่อผลิตสื่อสร้างสรรค์ ทั้งละครหน้าขาว ละครหุ่นเงา Clay Animation และสื่อต่างๆ

การได้ความรู้ครั้งนั้นทำให้กิกิและเพื่อนได้ใช้เป็นสื่อในการอบรม ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ทั้งละครหน้าขาว การคำมูนุช ทำให้เด็กรู้จักกลการล่องลอยในรูปแบบต่างๆ รู้ถึงสิทธิของตัวเองใช้และบอกต่อกับครอบครัวตัวเองได้ Clay Animation เรื่องจางจร ละครหุ่นเงาที่มีเนื้อหาสื่อสารความเข้าใจกับคนไทยต่อปัญหาที่คนต่างชาติต้องอพยพลี้ภัยมาอยู่ที่แม่สอด

“เราทำเคแอนิเมชันให้ความรู้เรื่องการจราจรเพราะในแม่สอดคนพม่าเยอะและไม่เข้าใจสัญญาณจราจร แลไฟแดง ไฟเขียว ไฟเหลือง เขายังไม่รู้กันเลย บางคนโดนรถชนก็จะไปรับการรักษาลำบากมาก เพราะไม่มีบัตร แล้วถ้าเราจะให้ความรู้เขาเรื่องนี้โดยการไปพูดให้เขาฟัง เขาก็จะไม่เห็นภาพ แต่ถ้าเราทำสื่อเป็นหนังการ์ตูน พอเขาดูแล้วก็จะทำให้เข้าใจได้มากกว่าเราไปพูดเฉยๆ เขาจะสนใจ แล้วเขาก็ได้ความรู้ด้วย”

จากจุดเริ่มกลุ่มเยาวชน 3 คน นั่นคือ กิกิ จูลี(Su Htel Lwin) และวิก (วิคตอเรีย ที่สุชาติ)ตอนนี้มีแกนนำเยาวชนกว่า 50 คนอบรมให้กับเยาวชนกว่า 1,000 คน

“ตอนนี้ไม่ว่าจะทำสื่ออะไรทั้งหนังสือ นิตยสาร บททำละคร สัมภาษณ์ ทำหุ่น เล่นละคร พวกเขาทำได้หมดแล้ว ไม่ใช่แค่พวกเขาที่รู้นะ น้องก็จะสอนกันต่อไป “เหนื่อยนะ...(พักคิดก่อนจะตอบ)แต่ไม่เหนื่อย เพราะว่ามีกำลังใจ เห็นแล้วภูมิใจในตัวเองที่ช่วยเหลือชุมชนกะเหรี่ยงในแม่สอด เหนื่อย...ก็ไม่เป็นไร เพราะสนุกและชอบงานที่เราทำ”

รอยยิ้มเล็กๆ เกิดขึ้นจากความภูมิใจในสิ่งที่ได้ทำ ชีวิตของเยาวชนกะเหรี่ยงคนหนึ่ง ที่มีคุณค่าจากการที่ได้เรียนรู้ และแบ่งปันสิ่งที่ได้รับให้กับคนอื่นๆ และกำลังสานต่องานเพื่อให้ น้องๆ เด็กต่างชาติในประเทศไทยได้รับความรู้ และมีสิทธิ มีเสียงที่จะบอกว่า พวกเขาคือใคร มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น และอยากให้ผู้ใหญ่ช่วยอะไร ในฐานะของ “เด็ก” กลุ่มหนึ่งที่เข้ามาขอพักพิงประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลง ความหวัง ความหลังและบทกวี

เรื่อง > นายปริญญา หวันเฒ๊ะ

ท่ามกลางสังคมยุคในปัจจุบันที่รายล้อมไปด้วยเทคโนโลยีและการแข่งขันของระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์ทุกอย่างล้วนแล้วแต่จะต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความทันสมัยและการดำรงอยู่ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจึงไม่ใช่เรื่องที่ผิดปกติวิสัยสำหรับการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ หากแต่การเปลี่ยนแปลงที่ว่านั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดหรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรต่างหากนั่นคือสิ่งที่สำคัญ

สถานการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบันเป็นที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีกับความเป็นไปที่เชียวกราก “ดั่งเรือน้อยลอยล่องในพายุสูงกลางทะเล” ซึ่งกินพื้นที่ครอบคลุมทุกตารางนิ้วของประเทศไทย ไม่เว้นว่าจะอยู่แห่งหนตำบลใด

ดังนั้นจึงกลายมาเป็นคำถามสำหรับสังคมเราหรือไม่ว่า แล้วชีวิตวัยเด็กของเราเมื่อก่อนนั้นเป็นอย่างไร ? และหากเราไม่นำพาเทคโนโลยีเราจะสามารถอยู่ได้หรือไม่ ? หรือเราจะเรียนรู้ที่จะอยู่กับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างชาญฉลาดอย่างไร ? เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และสามารถผ่านพ้นกับความท้าทายแห่งยุคสมัยอย่างชาญฉลาด

สิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนนั้นมีทักษะในการเรียนรู้ที่จะอยู่กับเทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด โดยที่ไม่ลืมที่จะหิบบ้างเอาวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นตนเองมารื้อฟื้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนหันกลับมาตระหนักถึงรากเหง้าและประเพณีวิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่นตนเอง และเป็นการปลูกฝังให้เด็กได้รู้จักการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการนำเสนอและเผยแพร่วัฒนธรรมการเล่นของตนเองผ่านหนังสือและคลิปวิดีโอ ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความรู้ความตระหนักให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ถึงรากเหง้าประเพณีทั้งดงามของตนในอดีตและถ่ายทอดออกมาอย่างดงามด้วยตัวเด็กและเยาวชนเอง

อีกทั้งมพด. ได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับข้าพเจ้าอีกว่า “การเรียนรู้สำหรับเด็กนั้นไม่มีขีดจำกัดหรือพรมแดนทางภาษา เชื้อชาติ สัญชาติและวัฒนธรรม” โดยที่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคสำหรับการเรียนรู้ แต่กลับกลายเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมและกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็นและอยากเข้าใจในความต่างที่มีของกันและกันดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นเมื่อมีความหลากหลายเกิดขึ้นในพื้นที่หนึ่ง สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาก็คือการเรียนรู้ นั่นเอง ซึ่งมพด. ได้สร้างขึ้นให้เป็นທີ່ประจักษ์แล้วในงานกิจกรรม “PLAY DAY CHILDREN RIGHT”

ไม่แม่แต่เด็กน้อยเท่านั้นที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับข้าพเจ้า หากแต่ยังมีชุมชนที่มีส่วนสำคัญในการเปิดพื้นที่ให้ มพด. ได้เข้าไปดำเนินโครงการต่างๆ ซึ่งข้าพเจ้าได้มีโอกาสสลับฟังบทกวีที่ขับกล่อมขึ้น จากเสียงของคุณครูท่านหนึ่งที่แต่งขึ้นในเวทีการประชุมเพื่อระดมความคิดและกำหนดทิศทางโครงการพื้นที่สุขภาพะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสำหรับข้าพเจ้าแล้ว บทกวีดังกล่าวคือ เสียงสะท้อนอันเสนาะหูแห่งแดนดินถิ่นอีสานที่ถูกก้องขึ้น เพื่อแสดงความรู้สึกยินดีและเห็นถึงคุณค่าของการทำโครงการร่วมกันระหว่าง เด็ก โรงเรียน ชุมชน และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กนั่นเอง

และสิ่งที่ชัดเจนจากการที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้ามาเป็นอาสาสมัครในมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กก็คือ
“เด็กๆเป็นครูของข้าพเจ้า”

แสงทอประกาย จากปลายค้ำขวาน

เรื่อง > อัมดี ชาวสะอาด

เรียบเรียง > กนกวรรณ โมรัฐเสถียร

ชุมชนพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เพียงแต่โอบล้อมด้วยภาวะความรุนแรงจากสถานการณ์ แต่ปัญหาภายในที่กำลังเกิดความกังวลและต้องการแก้ไขเป็นอันดับต้นของคนในพื้นที่ คือ ปัญหาความเสี่ยงของกลุ่มเด็กต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติด รองลงมาคือติดเกม และพื้นที่บ้านบาโงปะแต ต.โคกสะตอ อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่กำลังประสบปัญหาเหล่านี้อยู่ ก่อนหน้านั้นเด็กเกือบทั้งหมดบ้านเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เหลือเพียงเด็กเยาวชน 10 คนเท่านั้นที่ยังสามารถหันหลังให้กับยาเสพติดได้

สองแกนนำกับงานชุมชน

ฮาเก็มมิง เจ๊ะเต๊ะ อายุ 18 ปี และแซมเพชร คาเล็งมะ อายุ 20 ปี สองแกนนำกลุ่มเยาวชนบ้านบาโงปะแต ต.โคกสะตอ อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส ได้เริ่มเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนเป็นแกนนำอาสาสมัครช่วยเหลือโครงการของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ตั้งแต่ปี 2553 ภายใต้โครงการ “ก่อกำเนิด” จากกลุ่มเด็กที่ไม่มีทักษะความเป็นผู้นำ ไม่กล้าแสดงออก ได้ผ่านกระบวนการในการสร้างแกนนำ เสริมทักษะความรู้ความสามารถ ผ่านกระบวนการร่วมแลกเปลี่ยนมุมมอง ทักษะ การอาสาเพื่อชุมชนและบ้านเกิด ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้เกิดมาจากจิตอาสาและต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลไกชุมชนปกป้องเด็กของแกนนำทั้งสอง จนสามารถดำเนินกิจกรรมนำไปสู่การทำให้เกิดพลังถ่วงดุลใหม่ในชุมชนเปลี่ยนจากชุมชนที่สถานะเสี่ยงของเด็กต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และติดเกม กลับเป็นชุมชนที่สามารถปกป้องดูแลเด็กสร้างทางเลือกให้เด็กทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ผ่านการเล่น ในพื้นที่สร้างสรรค์ที่แกนนำและคณะทำงานในหมู่บ้านร่วมกันสร้างขึ้นจนนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมในการดูแลเกื้อกูลกันระหว่างรุ่นพี่กับรุ่น ผู้ใหญ่เฝ้าระวังปกป้องลูกหลานในชุมชน

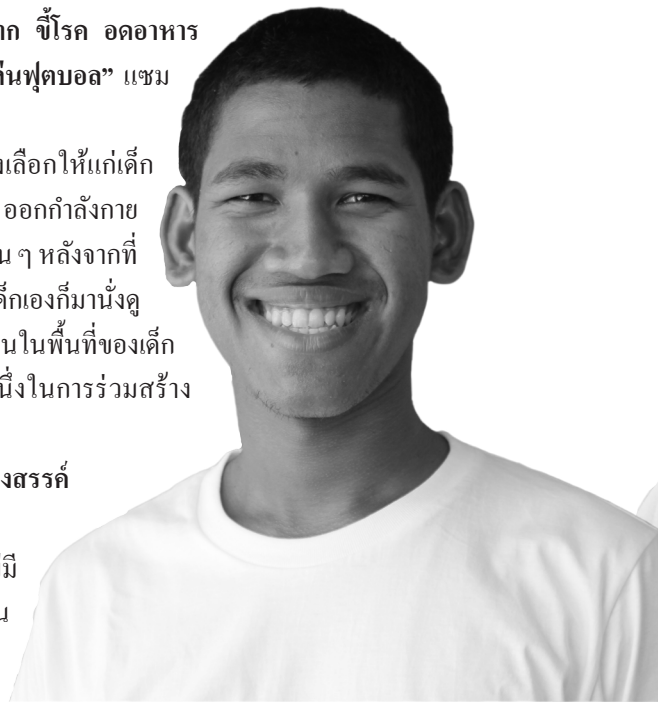
“ก่อนที่มูลนิธิจะเข้ามาทำงานในชุมชนของเรานั้น สถานการณ์ของเด็กวิกฤตมาก เด็กที่โตขึ้นมาหน่อยก็จะถูกชวนเข้าไปเป็นสวนยาง (ตม่น้ำกระต้อม) และบางคนก็จะติดเกมจนตัวผอมบาง ไม่แข็งแรง อย่างเช่นกรณีของ เด็กชายอาหามะ เจ๊ะซู

ที่ทางมูลนิธิได้สงเคราะห์อยู่นั้นก่อนหน้านี้จะเป็นเด็กที่ติดเกมมาก จีโรค อดอาหาร บ้าง แต่ตอนนี้ดี แข็งแรง มีกล้ามเนื้อ กล้าแสดงออกและเข้ากลุ่มที่เล่นฟุตบอล” แซมเพชรกล่าว

นอกจากสถานการณ์ของปัญหาดังกล่าวแล้วพื้นที่ทางเลือกให้แก่เด็กในชุมชนก็ไม่มี เช่น พื้นที่เล่นสร้างสรรค์ที่จะให้เด็กได้มาเล่น ออกกำลังกาย เข้ากลุ่มพบปะกัน “ตอนนี้บ้านเรามีพื้นที่สำหรับเด็กแล้ว ตอนเย็นๆ หลังจากที่เด็กกลับจากโรงเรียนก็จะมาวิ่งเล่นในพื้นที่นี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กเองก็มานั่งดูเด็กเล่น เด็กโตก็จะมาเล่นในกลุ่มของเด็กโต เด็กเล็กก็จะมาเล่นในพื้นที่ของเด็กเล็กเป็นความรู้สึกที่ผูกพันและมีความสุขมากที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมสร้างพื้นที่ตรงนี้ให้ครับ” ฮาเก็มมิง เจ๊ะเต๊ะกล่าว

เพราะเหตุใดเด็กกลุ่มนี้จึงได้ร่วมกลุ่มทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นมา

“นี่ถึงสมัยที่เราเป็นเด็กเราขาดโอกาสหลายอย่าง ไม่มีพื้นที่เล่น ไม่มีใครมาช่วยแนะนำช่วยเหลือเรา พวกเราชอบเล่น

เราไปเล่นไม่มีใครหรอกที่จะไปเชียร์ให้กำลังใจ ดังนั้นเราไม่อยากให้เด็กของเรารู้สึกเหมือนที่เรารู้สึกมา อยากให้เด็กๆ ได้รับโอกาสที่ดี” นายฮาгимิง เจ๊ะเตะกล่าว

จากความทรงจำในวัยเด็ก จึงทำให้ต้องถูกขืนมาทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้ใหญ่มีส่วนร่วมโดยเฉพาะผู้ปกครองและคนในชุมชนที่เป็นบุคคลสำคัญที่จะร่วมกัน ดูแล ปกป้องเด็ก ผนวกกับการเข้าไปทำงานของเจ้าหน้าที่จากศูนย์ประสานงานสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าไปทำงานด้วยความจริงใจจะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยและพัฒนาเด็กในพื้นที่ให้มีทักษะชีวิตที่จะสามารถอยู่รอดได้ในสังคมของพวกเขา สิ่งเหล่านี้ทำให้แกนนำหนุ่มน้อยยึดเป็นแรงบันดาลใจที่จะมุ่งมั่นพัฒนาพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง

“แบดีเป็นคนนอกที่มากเพื่อจะพัฒนาเด็กๆ ของเราแล้วพวกเราในพื้นที่และถ้าไม่ช่วยกันพัฒนามันก็ไม่ดีสิ อีกอย่าง พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่จะยินดีมากถ้าได้รู้ว่าได้มาช่วยงานของแบดี” นายแซมเพชรกล่าว

ก้าวต่อไปกับงานพัฒนาชุมชน

“ตอนนี้ที่พวกเราทำอยู่ก็คือ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน ตั้งแต่กวาดขยะตามท้องถนน ช่วยซ่อมแซมบ้านคนจน ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนและของชุมชนต่าง ๆ ดูแลกิจกรรมเล่นของเด็กๆ ในชุมชน และพยายามดึงเยาวชนที่หลงผิดให้กลับมาทำ

กิจกรรมที่สร้างสรรค์แก่ครอบครัวและชุมชน ในส่วนของอนาคตนั้นภายใต้โครงการพื้นที่สุขภาวะนี้ เราจะทำกิจกรรมหลักๆ ประมาณ 3 กิจกรรมใหญ่คือ 1.ตั้งร้านน้ำชาเพื่อสวัสดิการเด็กและเยาวชนเพื่อให้มีกองทุนของกลุ่มเด็กและเยาวชน 2. สร้างพื้นที่เกษตรป็น้อง ก็คือว่าเราจะสร้างพื้นที่เกษตรขึ้นมาแล้วจะแบ่งความรับผิดชอบของกลุ่มเยาวชนของเรา โดย เยาวชน 1 คน จะดูแลแปลงผัก 1 แปลงกับเด็ก ๆ อีก 5 คน ตรงนี้วัตถุประสงค์ก็เพื่อสร้างความเป็นพี่น้องกันระหว่างเด็กและแกนนำของเรา 3.ค่ายสัมพันธ์เด็กกับพ่อแม่”ฮาгимิงกล่าว

ส่วนแซมแกนนำหนุ่มน้อยอีกคนเล่าถึงสิ่งที่มุ่งมั่นจะทำต่อไปด้วยแววตาเป็นประกายว่า “ในอนาคตถ้าเป็นไปได้อยากเห็นชุมชนมีความรักความสามัคคีกัน ซึ่งถ้ามีโครงการขนาดใหญ่ช่วยสนับสนุนกิจกรรมได้ก็จะดีมากเพราะเราคิดว่าตอนนี้เราพร้อมแล้วที่จะพัฒนาชุมชนต้นแบบที่ขับเคลื่อนงานโดยเยาวชนและโดยการสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ในชุมชน”

เมื่อแกนนำพร้อม เยาวชนพร้อม และหากแรงสนับสนุนจากผู้ใหญ่พร้อม เป้าหมายและหลักการทำงานในชุมชนที่ทั้งสองมองในอนาคต คือ ให้พื้นที่สร้างสรรค์เป็นหัวใจกลางของการคิดถึงการพัฒนาเด็กในชุมชน สร้างความเป็นพี่น้องระหว่างเยาวชนกับเด็ก สร้างข้อตกลงร่วมในการสร้างระบบกลไกชุมชนเพื่อการปกป้องเด็ก

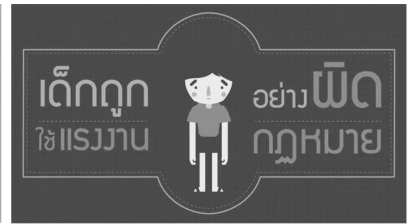
CHILD LABOUR

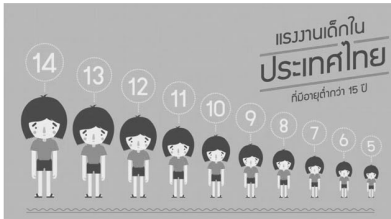
เรามีเด็กทั่วโลกประมาณ 1,900,000,000 คน

ถูกใช้เป็นแรงงานเด็ก 215,000,000 คน

และถูกใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมายอีกด้วย

ประเทศไทยมีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มากถึง 14 ล้านคน

ซึ่งในกลุ่มนี้เป็นแรงงานเด็กนอกระบบและ แรงงานเด็กทำงานบ้านรวมอยู่ด้วย

แม้ว่าแรงงานเด็กไทยรับใช้ในบ้านลดลง เพราะรัฐบาลมีกฎหมายเข้มงวดการจ้างงาน มากขึ้น

แต่ก็ยังมีแรงงานเด็กข้ามชาติลักลอบเพิ่มขึ้น ทดแทนแรงงานเด็กไทย

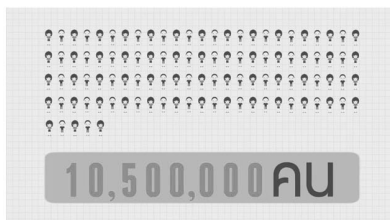
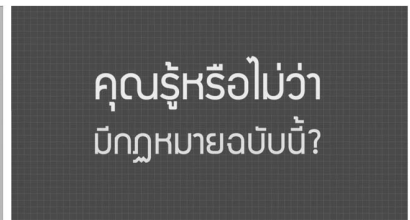
แล้วแรงงานเด็กทำงานบ้านมาจากไหน? ชักชวน / สมิทธิใจ / โฉนขยาย / โฉนหลอก ลักพาตัว / นายหน้า

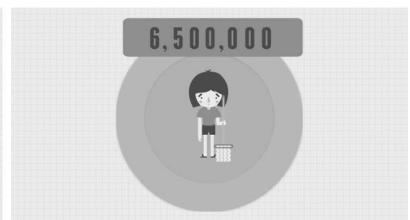
กระทรวงแรงงานฉบับที่ 14 เพื่อคุ้มครองลูกจ้าง ทำงานบ้าน มีการระบุว่าห้ามจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นแรงงานเด็กทำงานบ้าน

เด็กกลุ่มนี้ใช้ชีวิตความเสี่ยงต่อการถูกแสวงหา ประโยชน์มากที่สุดในโลก

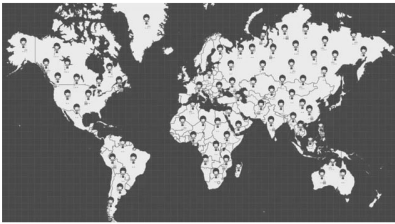

สำรวจล่าสุดว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยการใช้ แรงงานเด็กทำงานบ้านมากกว่า 10,500,000 ล้านคน

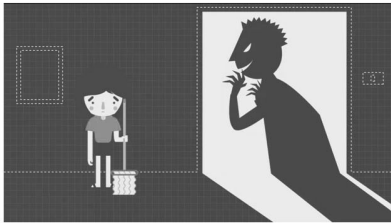

และ 6,500,000 คน เป็นเด็กอายุ 5-14 ปี

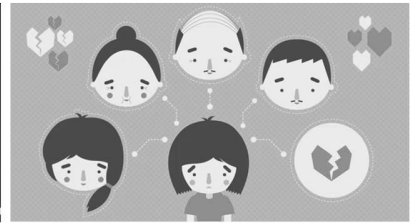
CHILD LABOUR

เด็กกลุ่มนี้มีอัตราการเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์มากที่สุดในโลก

เสี่ยงต่อการล่องละเมิดทางเพศ / การค้ามนุษย์
การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดอีกด้วย

แรงงานเด็กทุกคนต้องการความรัก ความเอาใจใส่
ไม่ต่างจากพวกเราเลย

ซึ่งน่าเสียใจที่เด็กบางคนต้องเผชิญกับ
การถูกละเมิด

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่พวกเราจะตระหนักถึง
สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กเหล่านี้

1.สิทธิที่จะมีชีวิตรอด

2. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา

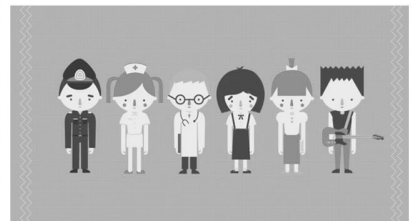
3. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม

แม้เด็กๆจะทำงานแต่ไม่ควรถูกเหมารวมเป็นแรงงาน

เพราะเด็กคืออนาคตที่สำคัญของชาติ

เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างปลอดภัย
และมีวัยเด็กอย่างมีคุณค่าสมวัย

งานที่เหมือนไม่ได้ทำงาน

เรื่อง > ปรัชญา บุญส่ง

ในการทำงานกับองค์กรที่เป็นมูลนิธิมักมีคำถามจากคนทั่วไปว่า มูลนิธิทำอะไร ? เพื่ออะไร ? ทำไปทำไม ? และคุณมีหน้าที่ทำอะไร ? ทำแล้วได้อะไรบ้าง ? ได้เงินเดือนไหม ? คุณทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปบ้างไหมหลังจากทำงานแล้ว ? เป็นคำถามที่พบเจอบ่อยจนเป็นปกติ ไม่เฉพาะแต่คนอื่นๆถาม แต่บางครั้งในการทำงานเรดั่งคำถามกับตัวเองบ้างเหมือนกันว่า แล้วงานของเราทำอะไรกันแน่ เพราะเราทำไปหมดทุกอย่างตั้งแต่เขียนรายงาน เป็นวิทยากรอบรมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับเด็ก เป็นเจ้าหน้าที่บัญชีการเงิน เป็นคนสวน เป็นคนงาน เป็นคนทำกับข้าว ไปจนถึงยามรักษาความปลอดภัยเวลาจัดค่ายอบรมเด็กยังเป็นคำถามที่ยังไม่มีคำตอบ ยิ่งเจอคำถามจากเจ้าหน้าที่ใหม่อีกว่า “เราทำอะไรหรือพี่ แล้วต้องทำอะไรหรือพี่” ซึ่งบางครั้งพอชี้แจงงานแล้วทั้งเขาและเราก็ไม่เข้าใจอย่างท่องแท้ว่าเราทำอะไรและต้องทำอะไร แต่ด้วยความที่เป็นเจ้าหน้าที่ใหม่ก็คงพยักหน้าหงึกๆ แล้วบอกว่า “เข้าใจแล้วพี่” ซึ่งก็เป็นเหมือนตัวผมเองในวันแรกที่ทำงานเหมือนกัน แต่ต้องใช้เวลาในการอธิบายคำตอบที่อยู่ในใจ

สำหรับตัวผมเองเพิ่งมาค้นพบว่า งานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิก็คืออะไรก็ตามที่ได้ทำงานกับกลุ่มเป้าหมายเด็กต่างชาตินะชาวพม่าคนหนึ่ง ซึ่งเป็นโรคปากแหว่งเพดานโหว่ตั้งแต่กำเนิด เด็กคนนี้เกิดที่โรงพยาบาลสมุทรสาครและได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสมุทรสาครให้ไปทำการรักษาโรคปากแหว่งเพดานโหว่ฟรีต่อที่โรงพยาบาลศิริราชต่อเมื่ออายุครบ 6 เดือน เมื่อถึงเวลาพ่อแม่ก็พาไปโรงพยาบาลศิริราช เพื่อรับการรักษา แต่เมื่อไปสอบถามที่โรงพยาบาลศิริราช สอบถามเจ้าหน้าที่พยาบาลว่า ทำการรักษาได้ไหมเสียเงินเท่าไร เจ้าหน้าที่พยาบาลตอบกลับมาว่าถ้าจะผ่าตัดต้องเสียเงินค่าผ่าตัดอย่าง

น้อย 20,000 บาท ซึ่งเจ้าหน้าที่พยาบาลที่ตอบก็ไม่ได้ประจำอยู่แผนกเด็กจึงไม่รู้เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการผ่าตัดโรคปากแหว่งเพดานโหว่ฟรีและพ่อแม่ก็เข้าใจว่าเป็นคำตอบจากเจ้าหน้าที่ที่มันต้องถูกต้องแน่นอน ด้วยความที่ไม่มีเงินเพียงพอจะรักษา พ่อแม่จึงพาเด็กกลับบ้าน เด็กต้องทุกข์ทรมานกับโรคปากแหว่งเพดานโหว่ กินนมแม่ไม่ได้ กินอาหารกินน้ำก็ไหลออกทางช่องแผล น้ำลายไหลตลอดเวลา จนอายุเด็กเกือบ 1 ขวบ

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กได้เข้าไปทำงานในพื้นที่สมุทรสาครภายใต้โครงการส่งเสริมการศึกษาการคุ้มครองทางสังคมและความปลอดภัยของแรงงานเด็กและเด็กกลุ่มเสี่ยงในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลและได้พบกับเด็กจึงเกิดการประสานงานและพาเด็กไปโรงพยาบาลอีกครั้งเพื่อทำการรักษาต่อ เราต้องใช้เวลาหลายวันในการลงพื้นที่เพื่อพูดคุยทำความเข้าใจกับพ่อแม่ในการพาเด็กไปรักษาเพราะพ่อแม่ก็ไม่มีค่าใช้จ่ายในการรักษา อีกทั้งการจะเดินทางไปกรุงเทพฯ บ่อยๆ ก็กลัวถูกตำรวจจับ แต่เมื่อเราเข้าไปพูดคุยจนพ่อแม่เข้าใจจึงยอมให้พาเด็กไปโรงพยาบาลอีกครั้ง ครั้งนี้เราพาไปหาหน่วยงานเกี่ยวกับโรคปากแหว่งเพดานโหว่โดยตรง หลังจากนั้นเด็กก็ได้รับการผ่าตัด มูลนิธิฯ ไปเยี่ยมเด็กที่นอนพักที่โรงพยาบาล และเจอพ่อแม่ของเด็กเขาก็ขอบคุณเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ อย่างมาก โดยแววดาที่สื่อมาถึงเราบอกถึงความซาบซึ้งใจที่ช่วยให้ลูก ซึ่งเป็นดวงดวงใจกลับมาเยี่ยมได้เหมือนเด็กปกติทั่วไป แต่ตัวเราเองกลับรู้สึกที่เราไม่ได้ทำอะไรเลยแค่ประสานงานและดำเนินการเรื่องการรักษาแต่สิ่งนี้ได้ตอบโจทย์ที่อยู่ในใจผมมาตลอดเกือบ 1 ปี ที่ผมทำงานที่มูลนิธิฯ มาเลย ว่า งานของผมคืออะไรตามที่ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวว่า

“งานเพื่อเงินนั้นต้องรองจนกว่าจะได้เงิน
ถึงจะรู้สึกพอใจ
ถ้าทำงานเพื่องานพอลงมือทำ
ก็พอใจและเป็นสุขทันทีแล้ว
เงินก็ไม่ไปไหนเสีย”

แต่ผมขอเสริมอีกนิดว่ายิ่งเป็นงาน
เพื่อคนอื่นยิ่งทำให้มีความสุขเพิ่มไปอีกทั้งกับ
คนทำงานและคนที่เราทำงานให้

มาเล่น...กับเด็ก เพื่อพัฒนาสมองเด็กกันเถอะ

เด็กเกิดใหม่ 10,000 คน จะมีสักกี่คนที่มีความเป็นอัจฉริยะ ?

คำตอบคือ 9,999 คน มีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ไม่เป็นอัจฉริยะ นั่นหมายความว่าคนเราทุกคนมีอัจฉริยภาพอยู่ในตัวทุกคน แต่ถูกบั่นทอนไปเรื่อยๆ จากการเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม อาหารต่างๆ จนโต เพราะฉะนั้นคนเราทุกคนมีอัจฉริยภาพเท่าเทียมกัน แต่คุณสามารถพัฒนาสมองและดึงมันออกมาใช้ได้โดยเริ่มตั้งแต่เป็น“เด็ก”

ช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์คือ แรกเกิด - 7 ปี เพราะการพัฒนาสมองของมนุษย์ในช่วงวัยนี้จะพัฒนาไปถึง 80 % ที่สำคัญทุกคนมีบทบาทในการพัฒนาสมองของเด็ก โดยจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ดูแลด้านสุขนิสัยและโภชนาการเหมาะสม เด็กจึงจะพัฒนาศักยภาพสมองของเขาได้อย่างเต็มความสามารถ แต่ถ้าจัดสิ่งที่ไม่ตรงข้าม เช่น คว้า ให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เรียนรู้สิ่งที่ไม่ดี ไม่มีความสุขเด็กก็จะเรียนรู้สิ่งเหล่านั้น จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีตามมา

สมองของเด็กเรียนรู้มากกว่าสมองของผู้ใหญ่เป็นพันๆเท่า เด็กเรียนรู้ทุกอย่างที่เข้ามาปะทะ ซึ่งล้วนเป็นข้อมูลเข้าไปกระตุ้นสมองเด็กทำให้เซลล์ต่างๆเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อต่างๆอย่างมากมายซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น สมองจะทำหน้าที่นี้ไปจนถึงอายุ 10 ปี จากนั้นสมองจะเริ่มจัดข้อมูลที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันทิ้งไปเพื่อให้ส่วนที่เหลือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ที่มา : การเรียนรู้ที่ถือสมองเป็นพื้นฐาน มูลนิธิสิทธิกรไทย

ซีกขวา

ซีกซ้าย

สมองซีกขวา
เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก
เรื่องมิติสัมพันธ์
ความสามารถในภาษาท่าทาง
และความสามารถทางศิลปะ

สมองซีกซ้าย
มีความสามารถทางด้านการ
คำนวณ การจำ
ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล
การวิเคราะห์ การจัดลำดับก่อนหลัง
ควบคุมพฤติกรรม
รู้เวลาและสถานที่

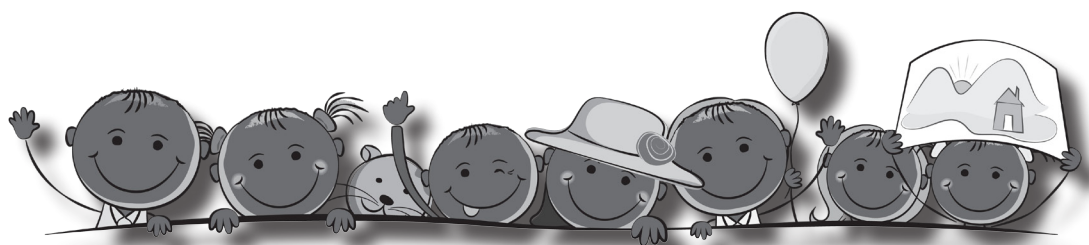
8 ขื่อนำสำหรับพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. การเคลื่อนไหวของร่างกาย ฝึกการขึ้น เดิน วิ่ง จับ ขว้าง กระโดด การเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่างๆที่เราต้องการ หรือพวกนกก็พาต่างๆ
2. ภาษาและการสื่อสาร เป็นการใช้อย่างสื่อสารโดยการปฏิบัติจริง จากการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน
3. การรู้จักหาเหตุผล ฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต การเปรียบเทียบ จำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ จัดหมวดหมู่สิ่งของที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เรียนรู้ขนาด ปริมาณ การเพิ่มขึ้นลดลง การใช้ตัวเลข
4. มิตรสัมพันธ์และจินตนาการจากการมองเห็น ให้เด็กได้สัมผัสวัตถุต่างๆที่เป็นของจริง เรียนรู้สิ่งต่างๆจากประสบการณ์ตรง สังเกตรายละเอียดของสิ่งต่างรอบตัว
5. ดนตรีและจังหวะ ให้เด็กได้ฟังดนตรี แยกแยะเสียงต่างๆ ร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี ฝึกให้เด็กรู้จักจังหวะดนตรี
6. การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ฝึกให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นในด้านการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน เข้าใจผู้อื่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์ในสังคมของมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และสติปัญญา
7. การรู้จักตนเอง รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เข้าใจตนเอง จะทำให้ดูแลกำกับพฤติกรรมตนเอง ได้อย่างเหมาะสม
8. การปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

“เด็ก”เรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาสมองของเด็ก คือ อาหารหลัก 5 หมู่

ดื่มน้ำและไข่ ปลา น้ำมันปลา ควรให้เด็กรับประทานเนื้อปลาทุกวันหรือ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ผักและผลไม้ ผักที่มีสีเขียว เหลืองหรือแดง อาหารเหล่านี้ให้วิตามินซี เพื่อนำไปสร้างเซลล์เยื่อต่างๆทั่วทั้งร่างกาย วิตามินและเกลือแร่ ช่วยในการทำงานของเซลล์ในการเปลี่ยนน้ำตาลกลูโคสให้เป็นพลังงาน ปลา ไก่ หมู นม และอาหารทะเล ผักตระกูลกะหล่ำ

ขอบคุณผู้สนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

: บริษัทเอกชน ห้างสรรพสินค้า : สถานที่ว่างเปล่ารองรับบริจาค

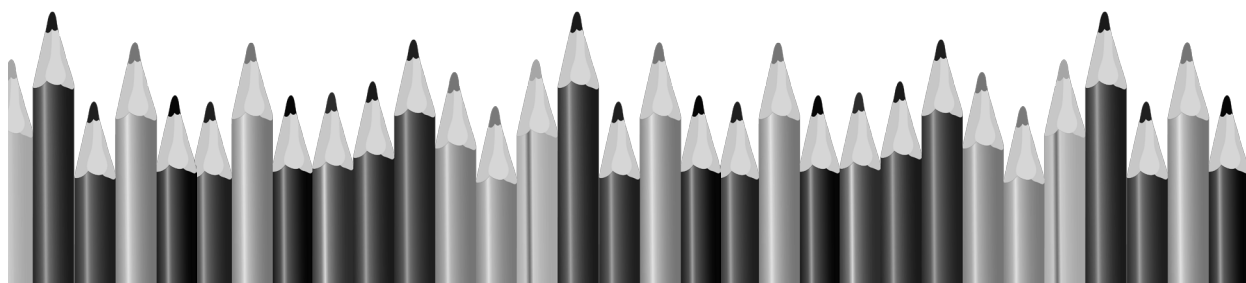
: หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน

: สถาบันการศึกษา โรงเรียนและมหาวิทยาลัย

: ผู้สนับสนุนและองค์กรทุนต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

ผู้บริจาคท่านอื่นๆ อาสาสมัคร และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ที่สนับสนุนการดำเนินงาน

เจ้าของ : มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.)

ที่ปรึกษา : รศ.ดร.โคทม อารียา ศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

บรรณาธิการ : เชษฐา มั่นคง

กองบรรณาธิการ : อาทิตา รอดสมนาม, กมลรัตน์ อุ่อรุณ, ทัดติยา ลิขิตวงษ์, สุนีย์ สารมิตร,
ประสพสุข โบราณมูล, กนกวรรณ โมรัฐเสถียร

ออกแบบรูปเล่ม : กมลรัตน์ อุ่อรุณ , สวิชญา ชินพงศธร

ภาพประกอบ : เขียวลักษณ์ บุญส่ง

พิมพ์ครั้งแรก : ธันวาคม 2556 จำนวน 3,000 เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท ออฟเซ็ท พลัส จำกัด

แบ่งปันน้ำใจให้เด็กด้วยวิธีง่ายๆ

- แจ้งเหตุเมื่อพบเห็นแรงงานเด็กถูกทำร้าย ทารุณกรรมหรือถูกเอาเปรียบ
- สละเวลาเป็นอาสาสมัครเพื่อแบ่งปันความรู้ความสามารถให้แก่เด็กๆ เช่น สอนคอมพิวเตอร์ สอนภาษา ศิลปะ สุขภาพ ฯลฯ
- แบ่งปันอุปกรณ์การเรียน กีฬา ศิลปะ เครื่องเล่น ฯลฯ
- สนับสนุนเงินเพื่อเป็นทุนในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ

บริจาคสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ทาง ธนาคาร สักขี ง่าย ปณ. บางกอกน้อย หรือ เช็ค
ในนาม มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก หรือโอนเงิน

ธนาคาร	สาขา	ประเภท	เลขบัญชี
กรุงไทย	สะพานขาว	ออมทรัพย์	021-0-02168-3
กรุงเทพ	พระปิ่นเกล้า	สะสมทรัพย์	162-0-23632-1
กสิกรไทย	บางยี่ขัน	ออมทรัพย์	045-2-61241-7
ออมสิน	ราชดำเนิน	เผื่อเรียก	05-0023-7914-73

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เป็นมูลนิธิที่ได้รับการยกเว้นภาษี จากกระทรวงการคลัง ลำดับที่ 179
ผู้บริจาคสามารถนำใบเสร็จรับเงิน ไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี

สถานที่ติดต่อ : มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

ศูนย์ดวงแข ปทุมวัน 344 ถนนรองเมือง แขวงรองเมือง

เขตปทุมวัน กทม. 10300

โทรศัพท์/โทรสาร : 0-2613-7932-3

ศูนย์พัฒนาเด็กสันติคาม 179 หมู่ 1 ซ.แบริ่ง 2 ถ.สุขุมวิท 107

ต.สำโรงเหนือ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270

โทรศัพท์/โทรสาร : 0-2393-3717